

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2026

Indledningen er redigeret af Emilie Karner Hansen og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved ph.d. Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

Indledning til “Mindestøtten” ved Kirsten Vad

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Monumentet
- 3 “Mindestøtten”
- 4 Anvendt litteratur
 - 4.1 Trykt
 - 4.2 Utrykt

1 Anledning

Den 31. juli 1845 blev en mindestøtte til Frederik 6. indviet på Skanderborg Slotsbanke. Monumentet var udført af tidens helt store kunstner, Bertel Thorvaldsen, med inskriptioner af B.S. Ingemann, og det var et bestilt arbejde fra en kommission bestående af jyske bønder og embedsmænd. Indvielsen tiltrak omkring 20.000 mennesker fra hele landet – heriblandt Christian 8. og H.C. Andersen (*Berlingske Tidende* 1845, sp. 3). Thorvaldsen selv var død året før indvielsen.

Grundtvig deltog ikke i festlighederne, men skrev i denne anledning sangen “Mindestøtten”. Han har muligvis læst den højt i foredragsforeningen Danske Samfund i forbindelse med markeringen i 1845 (Johansen 1948-1954, bind 2, s. 308; Grundtvig-arkivet, fasc. 389.98), men den kendes først på tryk i 1847, hvor den udkom i *Viser og Sange for Danske Samfund*.

2 Monumentet

Thorvaldsen havde selv påbegyndt skitser til et monument for Frederik 6., som var tænkt placeret i Kongens Have i København. Dette blev dog afvist af Christian 8.,

formentlig af hensyn til den politiske debat om den udeblevne forfatning ved hans tronbestigelse (Havsteen 2017). I juli 1840 blev Thorvaldsen i stedet kontakttet af Frederik 6.-kommissionen med henblik på at udforme relieffer til et monument. Kommissionen bestod af jyske gårdejere og embedsmænd og blev ved henvendelsen til Thorvaldsen repræsenteret af J.P. With.

Oprindeligt ønskede kommissionen at placere monumentet på Himmelbjerget, hvor Steen Steensen Blicher på dette tidspunkt afholdt sine folkefester, men dette blev afvist af områdets ejer. Det afgørende var imidlertid, at monumentet blev opført i Jylland. Monumentet lader sig således tolke som en stikpille til det københavnske centralstyre og som et forsøg på at hævde provinsens betydning – en jysk pendant, om man vil, til Frihedsstøtten på Vesterbro, rejst i 1792 til markering af stavnsbåndets ophævelse i 1788 (Havsteen 2017).

Efter interne uenigheder blev placeringen fastlagt til Skanderborg Slotsbanke ved den gamle slotsruin. Selv om Frederik 6. ikke havde direkte tilknytning til stedet, symboliserede det Jyllands historiske forbindelse til kongemagten gennem tidligere residenskonger som Frederik 2. og Frederik 4.

Thorvaldsen udførte en buste samt fire relieffer, som afspejlede Frederik 6.s politiske indsats (Havsteen 2017). Disse blev indsat i en tilhugget granitblok med marmorbusten øverst, mens Ingemann bidrog med et digt i fire strofer, indskrevet under reliefferne.

Læs mere

Læs mere om kommissionen, polemikken omkring monumentet, Thorvaldsens arbejde samt Ingemanns indskrifter i Havsteen 2017.

3 “Mindestøtten”

Grundtvigs sang skildrer over 13 strofer Frederik 6.s betydning for de jyske bønder. I første del (strofe 1–5) fremhæves politiske tiltag, som Frederik 6. gennemførte, og som havde stor betydning for landets bønder. Der er tale om stavnsbåndets ophævelse og bøndernes mulighed for at deltage i “Rigets Raad” (strofe 5), dvs. de rådgivende stænderforsamlinger, på lige fod med herremændene.

I anden del (strofe 6-13) skildres Frederik 6.s død og de jyske bønders arbejde med at sætte en bautasten op til hans minde. Stenen var voldsomt tung, og i strofe 9 beskrives en situation fra granitstenens rejse mod Slotsbanken: “Den Steen var stor og den Sti var trang, / Over Brink, over Mose og Hede, / Og midtvejs bugned og brast en Bro, / Begravet laae Stenen dernede”. Skildringen refererer til en konkret begivenhed, hvor stenen – fundet i Tinning Skov – under transporten til Skanderborg styrtede gennem en bro ved Borum og måtte bjærges med stort besvær (Thane 1908, s. 119).

Sangen trækker desuden på folkevisetraditionen. Melodien henviser til “Dronning Dagsmars Død” (DgF nr. 135), og Grundtvig genbruger det karakteristiske omkvæd i en tilpasset version: “Udi Roskild hviler Konning Fredrik!”. Samtidig anvendes folkeviseprægede vendinger og arkaiserende former som fx konning og Fredrik.

Gennem sit liv havde Grundtvig skrevet adskillige sange og digte til Frederik 6., og “Mindestøtten” indgår i denne række af hyldestdigte til den afdøde konge – og nu også de jyske bønder.

4 Anvendt litteratur

4.1 Trykt

- *Berlingske Tidende* (1845), se *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende*.
- *Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske politiske og Avertissements-Tidende* (1845), 1. august, nr. 182. København.
- DgF, se Grundtvig, Svend (1853-1976)..
- Grundtvig, Svend (1853-1976) *Danmarks gamle Folkeviser*. København.
- Havsteen, Hans Erik (2017) “Et tvetydigt monument”, <https://arkivet.thorvaldsensmuseum.dk/artikler>.
- Thane, L. (1908) *Skanderborgs Historie*. Skanderborg.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.

4.2 Utrykt

- Manuskript i Grundtvig-arkivet, fasc. 389.98, Det Kongelige Bibliotek, København.